

SENZORICKÁ PRECITLIVENOSŤ A ZNÍŽENÁ CITLIVOSŤ U DETÍ

POROZUMENIE · PODPORA · POHODA ♥

HYPERSENZITIVITA (PRECITLIVENOSŤ)

Dieťa vníma podnety intenzívnejšie. Bežné zvuky, dotyky či ruch môžu byť preň neprijemné alebo až zahlcujúce.

HYPOSENZITIVITA (ZNÍŽENÁ CITLIVOSŤ)

Dieťa potrebuje silnejšie alebo častejšie podnety, aby ich zaregistrovalo. Často vyhľadáva pohyb, dotyk a intenzívne zážitky.

AKO SA MÔŽE PREJAVOVAŤ?

Zakrýva si uši pri hlasných zvukoch.

Plače pri veľkom hluku.

Nechce sa zapájať do hlučných hier a aktivít.

Odmieťa niektoré materiály (piesok, plastelína, farby na rukách).

Prekážajú mu štítky na oblečení alebo určité látky.

Vyberá si jedlá podľa konzistencie či vône.

Rýchlo sa unaví v rušnom prostredí.

Potrebuje pokojné miesto na oddych.

AKO SA MÔŽE PREJAVOVAŤ?

Je neustále v pohybe.

Silno objíma deti alebo dospelých.

Naráža do predmetov.

Skáče, točí sa, lezie.

Nevšimne si, že je špinavé alebo mokré.

Nereaguje na bežné oslovenie.

Potrebuje hlasnejšie rozprávanie.

Okusuje predmety, rukávy alebo ceruzky.

Vyhľadáva silné chute a výrazné jedlá.

PRAKTICKÉ PŘÍKLADY HYPERSENZITIVITY

Zvuky – v jedálni je hluk, deti sa rozprávajú a cinkajú taniere. Dieťa si zakrýva uši alebo začne plakať.

Dotyk – pri maľovaní prstami odmieta farbu na rukách, pretože mu je veľmi neprijemná.

Oblečenie – odmieta ponožky alebo tričko, pretože ho „škriabu“, aj keď ostatným deťom sú pohodlné.

Sociálne situácie – počas oslavy sa stiahne bokom, nechce sa zapájať a vyhľadáva pokoj.

PRAKTICKÉ PŘÍKLADY HYPOSENZITIVITY

Pohyb – počas aktivity nevydrží sedieť. Neustále sa vrtí, vstáva alebo sa hojda na stoličke.

Dotyk – pri hre tlačí na ostatné deti príliš silno, nie preto, že chce ublížiť, ale potrebuje intenzívnejší kontakt.

Vnímanie tela – spadne alebo sa buchne, no takmer nereaguje alebo pokračuje ďalej v hre.

Hľadanie podnetov – často behá, skáče z výšky, točí sa dokola alebo vyhľadáva „divokejšie“ hry.

≡ DÔLEŽITÉ ≡

Každé dieťa je jedinečné. Prejavy hypersenzitivity či hyposenzitivity nie sú nevychovanosť ani neposlušnosť. Súvisia so spôsobom, akým dieťa spracováva podnety z okolia.

Pochopenie a vhodná podpora pomáhajú dieťaťu cítiť sa bezpečne a úspešne fungovať v každodennom živote.

8 ZMYSLOVÝCH SYSTÉMOV

ZRAK

ČUCH

CHUŤ

HMAT

SLUCH

PROPRIOCEPCIA

VESTIBULÁRNY SYSTÉM

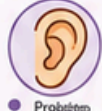
INTEROCEPCIA

AKO SA PREJAVUJE HYPERSENZITIVITA V JEDNOTLIVÝCH ZMYSLOVÝCH SYSTÉMOCH

ZRAK

- Problém tolerovať osvetlenie alebo aj slnko
- Problém tolerovať farby – nemá rado hračky a prostredia, kde je veľa farieb, sú veľmi výrazné
- Problém byť v prostredí, ktoré je vizuálne preplnené – kde je množstvo obrázkov, pomôcok, na stenách výtvarné práce a pod.
- Deti reagujú na každý zrakový podnet, odbiehajú a nesústredia sa na aktivitu
- Dieťa si zakrýva oči, schováva sa, aby eliminovalo množstvo podnetov
- Dieťa nemá rado objekty blízko očí
- Problémy so vzormi, výraznými kontrastmi napr. aj kockovaná košeľa

SLUCH

- Problém tolerovať konkrétne zvuky napr. problém s ich intenzitou
- Problém zvládať hluk, lebo je to neštruktúrovaný zvuk bez začiatku a konca, je to len zhuk zvukov
- Dieťa sa nechá vyrušiť všetkými zvukmi (niečo spadne, kosačka na dvore, štekanie psa, zvonček a pod.) a nesústreď sa na aktivitu
- Dieťa môže reagovať krikom, utekaním a skrývaním si uši a môže to byť spojené aj s fyzickou bolesťou
- Ak je zvuk náhly, neočakávaný, tak sa dieťa zľakne alebo zamrzne
- Dieťa môže počuť zvuky, ktoré ostatní nepočujú napr. dýchanie
- Dieťaťu môže prekážať hlas niektorých ľudí, lebo hlasy máme rôzne posadené a sú pre dieťa neprijemné
- Aj hovorené slovo, množstvo slov môže byť pre dieťa zahlcujúce

ČUCH a CHUŤ

- Vyhyba sa jedlám s výraznou chuťou, vôňou
- Problém s oblečením, ktoré je opreté, s parfumom – nevie sa sústrediť v prítomnosti tohto človeka, nechce pri ňom byť
- Nemá rado vône ako šampón, zubná pasta

HMAT

- Intenzívne reaguje na dotyk – ľahký, jemný dotyk alebo neočakávaný dotyk napr. na chrbte dieťa nemá zrakovú kontrolu a nedokáže dotyk predvídať a tak sa dieťa odtiahne, odstúpi alebo sa tam začne škriabať, chytiť sa na tom mieste – dieťa sa snaží pomôcť si, regulovať sa
- Dotyk môže byť spojený aj s bolesťou
- Problémy môžu nastať v obliekaní (toleruje len obmedzené množstvo oblečenia, nechce sa obliekať, uteká)
- Deti majú obmedzený jedláčik – vadí im textúra jedla a tak preferujú napr. nejaké tri jedlá, obmedzuje sa na jedlá, ktoré majú stálu textúru napr. chipsy, hranolky, kreky a odmietajú polievku, mäso, zemiaky, pretože tie majú stále inú textúru (napr. raz je mandarínka veľmi mäkká bez jadierka a druhýkrát je s jadierkom) a tu nastáva problém
- Dieťa ťažšie toleruje hygienické návyky – sprchovanie, česanie, strihanie
- Dieťa nemusí mať hypersenzitívne celé telo, ale napr. je senzitivné len na tvári a na rukách podnety tak neregistruje

VESTIBULÁRNY SYSTÉM a PROPRIOCEPCIA

- Problém s pohybom po nestabilnom povrchu alebo keď dieťa nedotiahne zo stoličky oboma nohami na zem
- Strach zo schodov, výťahov, eskalátorov, z pádov aj keď reálne pád nehrozí (napr. na hojdačke)
- Problém s nevoľnosťou pri ceste autom

INTEROCEPCIA

- Deti môžu mať zvýšenú citlivosť na bolesť z vnútra tela napr. bolesť hlavy, žalúdka
- Dieťa citlivejšie reaguje na teplotu a jej zmeny – ako vníma teplo a zimu
- Dieťa sa častejšie pýta na wc

KAŽDÉ DIEŤA VNÍMA SVET INAK

Hypersenzitivita nie je nevychovanosť ani rozmar. Je to spôsob, akým dieťa spracováva podnety. Pochopenie, trpezlivosť a podpora mu pomáhajú cítiť sa bezpečne a fungovať lepšie.

